

Πεσταλότσης, καὶ ὅπου ἐπὶ εἰκοσαετίαν ἐδίδαξε (1805-1825) χρονολογεῖται ἡ ἀκμὴ τοῦ παιδαγωγικοῦ του σχολείου. Ἐκεῖσε οὐ μόνον πολυάριθμοι συνέργουν μαθηταὶ ἐξ ἀπάσης τῆς Ἑλβετίας, ἀλλὰ καὶ ἐξ ἄλλων τῆς Εὐρώπης χωρῶν. Ἐκεῖσε συνήλθον οἱ κάλλιστοι τῶν διδασκάλων νὰ διδάξωσιν ὑπὸ τὸν Πεσταλότην καὶ διδασκῶσιν ὑπ' ἐκείνου, παιδαγωγοὶ δ' ἐπίσημοι καὶ ἡγεμόνες ἐπορεύθησαν νὰ ἰδῶσι τὸν Ἑλβετὸν παιδαγωγὸν καὶ τὸ ἐκπολιτιστικὸν του ἔργον καὶ ἀρυσθῶσι γνώσεις ἐπ' ὠφελείᾳ τῆς χώρας τῶν. Διὰ τοῦτο ἡ Ὑβερδὼν, ἡ καὶ μᾶλλον εὐεργετηθεῖσα ὑπὸ τοῦ Πεσταλότη, ἐδικαιοῦτο νὰ ἔχη καὶ πλεον τῶν ἄλλων πόλεων τῆς Ἑλβετίας, ὁρατὸν δείγμα τῆς ἐν αὐτῇ διατριβῆς τοῦ ἀνδρός, τοῦθ' ὅπερ καὶ ἐγένετο τῇ 23)5 'ουλίου.

Τὸ μνημεῖον δὲ τοῦτο εἶνε ἔργον τοῦ Ἑλβετοῦ καλλιτέχνου κ. Λάντζ, βραβευθέντος διὰ χρυσοῦ μεταλλίου ἐν τῇ Παγκοσμίῳ Ἐκθέσει τῶν Παρισίων τοῦ 1889. Δὲν εἶνε δὲ τὸ πρῶτον εἰς τιμὴν τοῦ Πεσταλότη ἰδρυθὲν μνημεῖον, διότι ἀπὸ τοῦ 1846 (12 Ἰανουαρίου) εἶχεν ἰδρυθῆ ἐν Βιόρ μνημεῖον, ἐνῶ κατετέθησαν τὰ λείψανα τοῦ ἀνδρός. Ἐπὶ τῆς κορυφῆς τοῦ μνημείου ἐκείνου ἦτο ἡ προτομὴ τοῦ Πεσταλότη, καὶ κάτωθι ἡ ἐξῆς ἐπιγραφή, ἥτις ἐξεικονίζει διὰ βραχείων τὸν ἄνδρα:

«Ἐνθάδε ἀναπαύεται ὁ Ἑρρικός Πεσταλότης, γεννηθεὶς ἐν Ζυρίχῃ τῇ 12 Ἰανουαρίου 1746, ἀποθανὼν δὲ ἐν Βρούγγῳ τῇ 17 Φεβρουαρίου 1827.

«Σωτὴρ τῶν πτωχῶν ἐν Νούχωφ, πατὴρ τῶν ὀρφανῶν ἐν Στάντζ, ἐν δὲ Βέρτουδ καὶ Μυγκενδούξῃ ἰδρυτὴς λαϊκῆς σχολῆς, κοὶ τέλος ἐν Ὑβερδὼν παιδαγωγός τῆς ἀνθρωπότητος, ἀνθρώπος, χριστιανός, πολίτης. Τὸ πᾶν ὑπὲρ τῶν ἄλλων, οὐδὲν δ' ὑπὲρ ἑαυτοῦ. Γαῖαν ἔχει ἐλαφρᾶν!

«Πεσταλότη τῷ πατρὶ ἡμῶν
«ἢ Ἀργοβία εὐγνωμονοῦσα».

Μ. Βρατσάνος

ΙΒΑΝ ΤΟΥΡΓΕΝΕΦ

Ο ΠΡΩΤΟΣ ΕΡΩΣ

(συνέχεια τῆς σ. 22.)

— Βλαδίμηρος, ἀπεκρίθη ἐγειρόμενος καὶ ταπεινῶν τὴν φωνὴν ὑπὸ συγκινήσεως.

— Καὶ τὸ ἐπίθετον;

— Πέτροβιτς.

— Ἀλήθεια; Ἀ! ἐγνώρισα ἀνάτατον ἀστυνομικὸν ὑπάλληλον ὀνομαζόμενον καὶ αὐτὸν Βλαδίμηρον Πέτροβιτς. Βονιφάτιε, μὴ ζητῆς τὰς κλειδιά, τὰ ἔχω εἰς τὸ θυλάκιόν μου.

Ἡ νεάνις ἐξηκολούθει παρατηροῦσά με μετὰ τοῦ αὐτοῦ μειδιάματος, καμμουσὰ τοὺς ὀφθαλμοὺς καὶ ἔχουσα τὴν κεφαλὴν ὀλίγον τι πλαγίως κεκλιμένην.

— Τὸν εἶχον ἰῆ τὸν κύριον Βαλδεμάρ, εἶπεν ἡ νεάνις, καὶ ὁ ἀργυροῦς ἦχος τῆς φωνῆς τῆς διέδραμεν ὅλον μου τὸ σῶμα

ὡς γλυκεῖα δρόσος. Θὰ μ' ἐπιτρέψετε νὰ σᾶς ὀνομάζω οὕτω πῶς;

— Πῶς! ἐψιδύρισα.

— Καὶ ποῦ τον εἶδες τὸν κύριον; ἠρώτησεν ἡ πριγκίπισσα.

Ἀλλ' ἡ νεάνις δὲν ἀπεκρίθη· ἔξακολουθοῦσα δὲ νὰ με ἀτενίζῃ, μὲ ἠρώτησε.

— Βιάζεσθε τώρα;

— Καθόλου.

— Θέλετε νὰ με βοηθήσετε νὰ τυλίξω μαλλί; Ἐλᾶτε μαζί μου εἰς τὸ δωμάτιόν μου.

Ἡ νεάνις καλέσασά με καὶ διὰ νεύματος, ἐξῆλθε τῆς αἰθούσης, ἐγὼ δὲ ἠκολούθησα αὐτῇ.

Ἐν τῷ δωματίῳ ὅπου εἰσῆλθομεν, τὰ ἐπιπλά ἦσαν διαρυθμημένα μετὰ πλείονος φιλοκαλίας ἢ τὰ ἐν τῇ αἰθούσῃ. Ἀλλὰ καὶ τὴν στιγμὴν ἐκείνην ποῦ νοῦς νὰ ἐξετάσω τὰ πράγματα; ἐγὼ ἐδάδιζον ὡς ὄνειρώττων, μεσὶς εὐδαιμονίας ἥτις σχεδὸν με εἶχεν ἀποδρακῶσιν.

Ἡ νεαρὰ πριγκίπισσα ἐκάθισε, καὶ λαβοῦσα θηλειὰν μαλλίου ἐρυθροῦ, μ' ἔδειξε κάθισμα κείμενον ἐνώπιόν της, ἔλυσε τὴν θηλειάν μετ' ἐπιμελείας καὶ τὴν ἔθεσεν εἰς τὰς χεῖράς μου. Ἐποίησε δὲ πάντα ταῦτα σιωπηλῶς καὶ μετὰ βραδύτητας εὐαρέστου, ἔχουσα τὸ αὐτὸ ἐκεῖνο γαλήνιον ἄμα καὶ πονηρὸν μειδίαμα ἐπὶ τῶν ἐλαφρῶς ἡμιανοϊκτῶν χειλέων της.

Ὅτε δὲ οἱ ὀφθαλμοὶ της, οἱ ἀδιαλείπτως σχεδὸν καμμουστές, ἠνοίγοντο καθ' ὅλον αὐτῶν τὸ μέγεθος, τὸ πρόσωπόν της μετεβάλλετο τελείως. Ἦθελέ τις εἶπῃ ὅτι ἀκτὶς ἐφώτιζε τὴν φυσιογνωμίαν ταύτην.

— Πῶς σας ἐφάνη χθές, κύριε Βαλδεμάρ; ἠρώτησε μετὰ τινα σιγῆς. Πιστεύω θὰ με ἐκρίνατε κακῶς.

— Εγὼ!... πριγκίπισσα; καθόλου μάλιστα. Καὶ πῶς ἡδυνάμην;... ἀπεκρίθη συγκεχυμένος ὁλος.

— Ἀκούσατε, ὑπέλαβε, δὲν με γνωρίζετε ἀκόμη, εἶμαι πολὺ ἀλλόκοτος. Θέλω νὰ μου λέγουν πάντοτε τὴν ἀλήθειαν. Τώρα δὲ ἔμαθα ὅτι εἰσθε δέκα ἔξ ἐτῶν, ἐγὼ εἶμαι εἰκοσι ἑνός, — βλέπετε ὅτι εἶμαι πολὺ μεγαλύτερα σας, καὶ δι' αὐτὸ ὀφείλετε νὰ μου λέγετε πάντοτε τὴν ἀλήθειαν, προσέθηκε. Κυττάξτε με· διατί δὲν με κυττάζετε;

Ἐτι μᾶλλον ἐθορυβήθη, ἀλλ' ὁμως ἀπέβλεψα πρὸς αὐτήν. Ἐμειδίασε δὲ οὐχὶ ὡς πρότερον, ἀλλὰ μειδίαμα ἐπιδοκιμασίας.

— Κυττάξτε με, εἶπε μετὰ φωνῆς τρυφερᾶς καὶ ταπεινῆς, τι ὅτο καθ' ὅλου δὲν μου εἶνε δυσάρεστον. Τὸ πρόσωπόν σας μ' ἀρέσκει, ἔχω προαισθῆσιν ὅτι θὰ γίνωμεν φίλοι· ἐγὼ δέ, σᾶς ἀρέσω; προσέθηκε μετὰ πονηρίας.

— Πριγκίπισσα... Ἐπεχείρησα νὰ εἶπω.

Ἀλλ' ἐκείνη διακόπτουσά με ὑπέλαβε.

— Πρῶτον μὲν. νὰ με λέγετε Ζηναΐδα Ἀλεξανδρόβνα· ἔπειτα δὲ κατὰ τὴν συνήθειαν τῶν παιδίων — τῶν νέων ἠθελον νὰ εἶπω, μὴ προσπαθεῖτε νὰ κρύπτετε ὅτι συναισθάνεσθε, ἀφήσατέ το τοῦτο εἰς τοὺς μεγάλους. Σᾶς ἀρέσω, ἔ;

Καὶ τοι δὲ πολὺ μ' εὐηρέστησε διότι ὠμίλει τόσον εἰλικρινῶς, ἠσθάνθη ὁμως ἑμαυτὸν ὡς προσδεδλμημένον πῶς. Ἦθελον νὰ τῇ ἀποδείξω ὅτι δὲν εἶχε νὰ κάμῃ

μὲ νέον ἀνάγωγον, καὶ ἀναλαμβάνων ἡθοῦς οἶόν τε σοβαρὸν καὶ θαρραλέον, εἰς πον πρὸς αὐτήν.

— Βεβαίως μ' ἀρέσετε πολὺ, Ζηναΐς Ἀλεξανδρόβνα, δὲν σᾶς το ἀποκρύπτω.

Ἐκείνη δὲ βραδέως ἔσεισε τὴν κεφαλὴν ὡς μετὰ εἰρωνείας.

— Ἐχετε παιδαγωγόν, δὲν εἶν' ἀλήθεια; ἠρώτησεν εὐθύς ἔπειτα.

— Ὅχι, πρὸ πολλοῦ δὲν ἔχω πλέον παιδαγωγόν.

Ἀλλ' ἐψευδόμην· ἀπὸ ἐνὸς μόνον μινὸς εἶχον ἀποχωρισθῆ τοῦ παιδαγωγοῦ μου.

— ὦ! μὰ εἰσθε μέγας βλέπω.

Καὶ ἔτυψεν ἐλαφρῶς τοὺς δακτύλους μου.

— Κρατεῖτε καλὰ τὰς χεῖράς σας, — καὶ ἤρχισε πάλιν νὰ περιτυλίσῃ τὸ νῆμα μετὰ ζέσεως.

Ἐπωφελοῦμενος ἐκ τοῦ ὅτι δὲν ὕψωνε τοὺς ὀφθαλμοὺς της, τὴν παρετήρησα καλῶς πρῶτον μὲν κρυφίως, ἔπειτα δὲ μετὰ πλείονος τόλμης. Τὸ δὲ πρόσωπόν της μ' ἐφάνη ἐτι θελκτικώτερον ἢ τὴν προτεραίαν.

Τὸ πᾶν ἐν αὐτῇ ἦτο τόσον ἄδρὸν, τόσον εὐφύες, τόσον ἐπαγωγόν.

Ἐκάθητο δὲ ἔχουσα τὰ νῶτα ἐστραμμένα πρὸς τὸ παράθυρον, καλυπτόμενον ὑπὸ καταπετάσματος λευκοῦ. Ἡ δὲ ἡλιακὴ ἀκτὶς ἡ δια τοῦ ὑφάσματος εἰσδύουσα κατέκλυζε διὰ φωτὸς ἡσυχίου τὴν χρυσόξανθον κόμην της, τὸν τράχηλόν της τὸν παρθενικόν, τοὺς ὤμους της τοὺς χυτοὺς καὶ τὸ γαλήνιον τῆς χαριέσεως προτομῆς αὐτῆς.

Τὴν παρετήρουν καὶ πόσον μοι καθίστατο προσφιλες καὶ οικεῖα! Μοὶ ἐφαίνετο ὅτι τὴν ἐγνώριζον ἥδη ἀπὸ πολλοῦ, καὶ ὅτι πρὸ τοῦ δὲν εἶχον ἀκόμη ζήσῃ καὶ οὐδὲν εἶχον γνωρίσῃ!...

Ἦτο ἐνδεδυμένη φόρεμα σκιεροῦ χρώματος, τετριμμένον καὶ κεκαλυμμένον διὰ ποδιᾶς. Ἀσμένως θὰ κατεφίλουν πᾶσαν πτυχὴν τοῦ φορέματος ἐκείνου καὶ τῆς ποδιᾶς. Τὸ ἄκρον τῶν ὑποδημάτων της ὑπεφαίνετο ὑποκάτω τοῦ φορέματος· προθύμως δὲ ἠθελον κλίνει μετὰ λατρείας πρὸ τῶν ὑποδημάτων τούτων...

«Καὶ ἰδοὺ ὅτι κάθημαι τώρα ἐνώπιόν της! διανοοῦμην, τὴν ἐγνώρισα. Τί εὐτυχία, Θεέ μου!

Μικροῦ, δεῖν ἀνεπὶ ἡδῆσιν ὑπὸ παραφορᾶς ἐπὶ τοῦ καθίσματός μου· ἀλλὰ μόνον τοὺς πόδας μου ἐκίνησα ὡς παιδίον δοκιμάζον τίποτε καλόν.

Ἦσθάνομην ἑμαυτὸν εὐδαίμονα ὡς ὁ ἰχθὺς ἐν τῷ ὕδατι, καὶ ἐπὶ ἓνα ὅλον αἶωνα μετὰ χαρᾶς θὰ ἔμενον ἐν τῇ θέσει μου ἐκείνῃ καὶ οὐδέποτε ἠθελον ἐξέλθῃ ἐκ τοῦ δωματίου ἐκείνου.

Τὰ βλεφάρὰ της ὑψώθησαν πρὸς ἐμέ, καὶ ἐκ νέου ἔλαμψαν ἐμπροσθέν μου οἱ διαγχεῖς ὀφθαλμοὶ της καὶ ἐκ νέου ἔμειδίασε.

— Πῶς με κυττάζετε! εἶπε βραδέως καὶ με ἠπείλει διὰ τοῦ δακτύλου της.

Ἐγὼ δὲ ἠρυθρίασα καὶ διανοήθην:

«Ὅλα τα καταλαμβάνει, ὅλα τὰ βλέπει· ἀλλὰ καὶ διατί τάχα νὰ μὴ τα καταλαμβάνῃ ὅλα καὶ διατί νὰ μὴ τα βλέπῃ;

Αἰθνης θόρυβος ἠκούσθη ἐν τῷ παρα-

κειμένῳ δωματίῳ· κλαγγὴ σπάθης ἀντήχουσε.

— Ζήνα! ἐφώνουν ἐκ τῆς αἰθούσης ἡ πριγκίπισσα, ὁ Βελοδζορόδ σου ἔφερεν ἕνα γατάκι.

— Ἐνα γατάκι! ἀνεφώνουν ἡ Ζηναίς. Καὶ ἐγειρομένη ζωνρὸς ἐκ τοῦ καθίσματος τῆς ἔρριψε τὴν τολὺπην ἐπὶ τῶν γονάτων μου καὶ ἀπῆλθε δρομαία.

Ἠγέρθην καὶ ἐγὼ καὶ ἀποθέσας τὴν τολὺπην καὶ τὴν θηλειάν τοῦ νήματος ἐπὶ τοῦ στήριγματος τοῦ παραθύρου εἰσῆλθον εἰς τὴν αἶθουσαν καὶ ἔστην κατεπτομένη. Ἐν τῷ μέσῳ τῆς αἰθούσης ἦτο ἐξηπλωμένη μικρὰ γάτα ἔχουσα ἐκτεταμένους τοὺς πόδας τῆς καὶ τὸ δέριμα ῥαδωτόν. Ἡ Ζηναίς ἦτο γονυκλινὴς ἔμπροσθέν τῆς καὶ ὑπανήγειρεν ἄρεμα τὸ μικρόν τῆς ὀύγχος. Περαιτέρω, πλησίον τῆς πριγκίπισσας καὶ καλύπτων σχεδὸν ὅλον τὸ μέρος τοῦ τοίχου τὸ μεταξὺ τῶν δύο παραθύρων, ἵστατο ἀκμαῖος νεανίας ξανθὸς καὶ κομψῶς ἐκτενισμένος, οὐδάρως ροδόπρόσωπος καὶ κυλοιδίων.

— Τί νόστιμον! ἐπανελάμβανεν ἡ Ζηναίς. Καὶ τὰ ματάκια του, ποὺ δὲν εἶνε στακτιά ἀλλὰ πράσινα, καὶ τὰ πόσιν μεγάλα αὐτιά του! Εὐχαριστῶ, Νικήτα Ἐγωριτς, εἶσαι περιήγημος ἄνθρωπος.

Ὁ οὐδάρως, ὃν ἀνεγνώρισα ὡς ἕνα τῶν χθεσινῶν νέων, ἐμειδίασε καὶ προσέκλινεν ἤχησαν δὲ οἱ πτερινιστῆρές του καὶ οἱ κρῖκοι τῆς σπάθης του.

— Χθὲς νύδοκίσατε νὰ εἰπντε ὅτι ἐπιθυμεῖτε μίαν γάταν μὲ δέριμα ῥαδωτόν καὶ αὐτιά μεγάλα... καὶ σᾶς τὴν εὐρῆκα αὐτήν. Ὁ λόγος σᾶς εἶνε νόμος. Καὶ ταῦτα εἰπὼν προσέκλινε καὶ αὐτῆς.

Τὸ γατίδιον ἐμιαούριδεν ἀσθενῶς καὶ ἤρχισε νὰ δσφραίννται τὸ ἔδαφος.

— Πεινᾷ! ἀνεφώνουν ἡ Ζηναίς. Βονιφάτιε, Σόνια, φέρετε γάλα.

Ἡ θαλαμνπόλος φοροῦσα παλαιὸν φόρεμα κίτρινον καὶ περὶ τὸν τράχηλον μαντήλιον μετάξινον, ὅπερ εἶχεν ἐξανθήσει, εἰσῆλθε φέρουσα πινακίδιον πλῆρες γάλακτος καὶ το ἀπέθηκε πρὸ τῆς γάτας· τὸ μικρόν ζῶον ἀνεσκήρτησε καὶ ἤρχισε νὰ λάπτῃ.

— Τί ροδόκόκκινῃ ποὺ εἶνε ἡ γλωσσίδα σου; εἶπε ἡ Ζηναίς κλίνουσα τὴν κεφαλὴν σχεδὸν κατὰ γῆς καὶ παρατηροῦσα τὸ ζῶον ὑπὸ τὸ ὀύγχος του.

Τὸ γατίον ἀπαξ κορεσθέν, ἤρχισε τὸν συνήθη ὀύγχον του καὶ νὰ παίξῃ διὰ τῶν μικρῶν ποδῶν του. Ἡ δὲ Ζηναίς ἠγέρθη καὶ ἀποτεινομένη πρὸς τὴν θαλαμνπόλον εἶπε μετ' ἀδιαφορίας.

— Πάρε το ἀπ' ἐδῶ.

— Τὸ χεράκι σᾶς διὰ τὸ γατάκι, εἶπεν ὁ οὐδάρως δεικνύων δι' ἐνὸς μειδιήματος πάντας τοὺς ὀδόντας του καὶ λυγίζων ἐπανελημμένως τὸν ῥωμαλέον κορμόν του ὃν περιέδωγε στολὴ καινουργῆς.

— Καὶ τὰ δύο, ἀπεκρίθη ἡ Ζηναίς τεινούσα πρὸς αὐτὸν ἀμφοτέρας τῆς χειρὰς τῆς.

Ἐν ᾧ δὲ ἐκεῖνος ἠσπάζετο τὰς χειρὰς τῆς, ἐκείνη με παρετήρει ὑπεράνω τοῦ ὤμου του.

Ἀλλ' ἐγὼ ἐξηκολούθουν ἱστάμενος ἀκίνητος ἐν τῇ θέσει μου, καὶ δὲν εἴξευρον

ἐὰν ὤφειλον νὰ γελάσω, νὰ εἰπῶ τί ποτε ἢ νὰ διατελῶ σιωπῶν.

Αἰφνης διὰ τῆς ἡμιανοίκτου θύρας τοῦ προθύρου διέκρινα τὴν σκιάν τοῦ ἱπποκόμου μας Θεοδώρου, ὅστις μοι ἐνευε διὰ σχημάτων... Αὐτομάτως ἐπληθίσασα πρὸς αὐτὸν καὶ τὸν ἠρώτησα.

— Τί θέλεις;

— Ἡ μητέρα σᾶς μ' ἔστειλε νὰ σᾶς ζητήσω, εἶπεν ὁ ἱπποκόμος ταπεινῇ τῇ φωνῇ. Ἡ κυρία εἶνε θυμωμένη, διότι ἀκόμην δὲν τῆς ἐφέρατε τὴν ἀπάντησιν.

— Μὰ πόσιν ὥραν εἴμ' ἐδῶ;

— Περισσότερο ἀπὸ μίαν ὥραν!

— Περισσότερο ἀπὸ μίαν ὥραν! ἐπανέλαβον καὶ ἐπανελθὼν εἰς τὴν αἶθουσαν ἤρχισα νὰ τὰς ἀποχαιρετίζω.

— Ποῦ πηγαίνετε; ἠρώτησεν ἡ Ζηναίς βλέπουσά με ὑπεράνω τοῦ ὤμου τοῦ οὐδάρου.

— Εἴμαι ἡναγκασμένος νὰ ἀναχωρήσω· λοιπὸν θὰ εἰπῶ, ἐξηκολούθησα ἀποτεινόμενος πρὸς τὴν γηραιάν πριγκίπισσαν, ὅτι θὰ ἔλθετε περὶ τὴν μίαν.

— Μάλιστα, εἶπε, μικρὲ μου.

Λαδοῦσα δὲ ζωνρὸς ἐκ τῆς ταμδακοθήκης τῆς δραχμίδα ταμδάκου, εἰσέπνευσε αὐτὴν μετὰ τόσου θορύβου, ὥστε ἀνεπήδησα.

— Μάλιστα, ἐπανέλαβε κλείουσα τοὺς ὑποδακρύνοντας ὀφθαλμούς τῆς, καὶ βήχουσα ἐλαφρῶς καὶ μεμψιμοιρῶς πῶς.

Ἀπεχαιρέτιδα ἐκ δευτέρου, ἐστράφην περὶ τὰς πτέρνας μου καὶ ἐξῆλθον αἰσθανόμενος καχεξίαν τινὰ κατὰ τὰ νῶτα, ἣν αἰσθάνεται πᾶς νέος ὅταν εἰξεύρῃ ὅτι ὀπισθεν αὐτοῦ τὸν παρακολουθοῦσι βλέμματα.

— Τὴν συμφωνίαν μας, κύριε Βάλδεμαρ, μὴ λησμονεῖτε νὰ ἐρχεσθε νὰ μας βλέπετε! ἀνεφώνουν ἡ Ζηναίς ἐξακολουθοῦσα νὰ γελά.

«Διὰ τί γελά πάντοτε;» διενεόηθην ἐπανερχόμενος οἰκαδε μετὰ τοῦ Θεοδώρου, ὅστις δὲν μ' ἔλεγε τίποτε, ἀλλὰ με παρακολούθει μετὰ τρόπου ἀποδοκιμασίας.

Ἡ μήτηρ μου μ' ἐπέπληξε καὶ ἠπόρησε πῶς ἡδυνήθην νὰ παραμείνω τόσον πολὺ παρὰ τῇ πριγκίπισσῃ ἐκείνῃ.

Ἐγὼ οὐδὲν ἀπεκρίθην, ἀλλ' ἀπεχώρησα εἰς τὸ δωματίον μου. Κατήφεια καὶ λύπη κατέλαβέ με αἰφνης... ἐκρατούμην μῆπως κλαύσω... ἐζηλοτύπων τὸν οὐδάρων!

Ε'

Ὡς εἶχεν ὑποσχεθῆ, ἡ πριγκίπισσα ἦλθεν εἰς ἐπισκεψὶν μας καὶ δὲν ἤρσεν εἰς τὴν μητέρα μου.

Δὲν παρέστην κατὰ τὴν συνέντευξιν των, ἀλλ' ἐν τῇ τραπέζῃ ἡ μήτηρ μου διηγείτο πρὸς τὸν πατέρα ὅτι ἡ πριγκίπισσα αὐτὴ Ζαδεκὶν τῇ ἐφαίνετο γυνὴ προστυχετάτη, ὅτι τὴν ἐξάλλισε διὰ τῶν παρακλήσεων τῆς νὰ μεσολαβήσῃ ὑπὲρ αὐτῆς παρὰ τῷ πρίγκιπ Σεργίῳ, καὶ ὅτι εἶχε πάντοτε δικαστήρια, κακοήθεις χρηματικὰς ὑποθέσεις καὶ ὅτι πιθανῶς ἦτο γυνὴ σφόδρα ῥαδιοῦργος.

Ἡ μήτηρ μου προσέθηκεν ἐν τούτοις ὅτι τὴν εἶχε καλέσῃ εἰς γεῦμα τὴν ἐπαύριον, αὐτὴν καὶ τὴν κόρην τῆς (ἐγὼ δὲ ἀκούων τὰς λέξεις «κόρην τῆς», ἔχωσα

τὴν ῥίνα μου εἰς τὸ πινάκιόν μου.) διότι τέλος πάντων ἦτο γειτόνισσα καὶ εἶχε τίτλον.

Ταῦτ' ἀκούσας ὁ πατὴρ μου ἐδῆλωσεν ὅτι ἐνθυμεῖται ἦδη τί ἦτο ἡ γυνὴ αὕτη. Ἐν τῇ νεότητί του εἶχε γνωρίσῃ τὸν μακαρίτην πρίγκιπα Ζαδεκὶν, ἄνδρα ἐξαιρέτου μὲν ἀγωγῆς, ἀλλὰ κενὸν καίκοῦφον ὅτι πάντες τὸν ἔλεγον Παρισίον, διότι εἶχε κατοικήσῃ ἐπὶ πολὺ ἐν Παρισίοις· ἦτο δὲ πλουσιώτατος μὲν, ἀλλ' εἶχεν ἀπολέσῃ ὅλην αὐτοῦ τὴν περιουσίαν χαρτοπαικτῶν· ἔπειτα δὲ ἄγνωστον διατί (ἴδως κινούμενος ὑπὸ τῶν χρημάτων, καὶ τοι ἠδύνατο νὰ ἐκλέξῃ καλλίτερον μέρος), προσέθηκεν ὁ πατὴρ μου μειδιῶν ψυχρῶς, ἐνυμφεύθη τὴν κόρην ὑποδεεστέρου τινὸς ὑπαλλήλου, καὶ μετὰ τὸν γάμον ἐπεδόθη εἰς κερδοσκοπικὰς ἐπιχειρήσεις καὶ τέλος κατεστράφη ἐντελὸς.

— Φθάει μόνον νὰ μὴ μας ζητήσῃ δανεικά! εἶπεν ἡ μήτηρ μου.

— Τοῦναντίον, εἶνε πιθανόν ὅτι θὰ ζητήσῃ, εἶπεν ἡσύχως ὁ πατὴρ μου.

Ἐπειτα δὲ προσέθηκε.

— Εἶπες, νομίζω, ὅτι προσεκάλεσες καὶ τὴν κόρην τῆς. Μ' ἐδεδαίωσαν ὅτι ἦτο κόρη θελκτικὴ καὶ πεπαιδευμένη.

— Ἀ! τότε λοιπὸν δὲν ὁμοιάζει τὴν μητέρα τῆς.

— Οὐδὲ τὸν πατέρα τῆς, ἀπεκρίθη ὁ πατὴρ μου· διότι καὶ ἐκεῖνος ἦτο πεπαιδευμένος, ἀλλὰ μωρός.

Ἡ μήτηρ μου ἐστέναξε καὶ ἔγινε σύννους, ὁ δὲ πατὴρ μου ἐσίγησεν, ἐγὼ δὲ καθ' ὅλην τὴν συνδιάλεξιν τῶν γονέων μου ἠσθάνομην ἐμαυτὸν κάκιστα ἔχοντα.

Μετὰ τὸ γεῦμα, ἐπορεύθην εἰς τὸν κήπον, ἀλλ' ὁπλος. Καὶ πρῶτον μὲν ὑπεσχέθην νὰ μὴ πλησιάσω πρὸς τὸν κήπον τῆς οἰκογενείας Ζαδεκὶν· ἀλλὰ δύναμις ἀκαταμάχητος παρέσυρε με πρὸς τὰ ἐκεῖ καὶ οὐχὶ ματαίως. Διότι ἅμα ἐλθὼν πλησίον τοῦ φράκτου, διέκρινα τὴν Ζηναίδα, ἀλλ' ἦδη μόνην, κρατοῦσαν βιβλίον καὶ βραδέως βαδίζουσαν ἐν τῇ ἀτραπῷ. Δὲν με ἔδλεπε.

Μικροῦ ὁ εἶν ἀφῆκα αὐτὴν νὰ παρέλθῃ, ἀλλ' εὐθὺς ἔπειτα μετενόησα καὶ ἐβῆξα ἐλαφρά. (Ἀκολουθεῖ).

Π. Ι. Φέρμπος

Π 14 ΙΟΥΛΙΟΥ 1789

Ὁ ἐπιφανὴς Γάλλος ἱστορικός Μισχελέ ὁ μόνος συγγραφεὺς ὅστις διηγείται τὰ τῆς 14 Ἰουλίου 1879 ὅπως ἐνόησεν αὐτὴν ὁ λαὸς τῶν Παρισίων, καὶ ἡ Εὐρώπη ὅλη, ἀρχεται οὕτω τοῦ θαυμασίου κεφαλαίου τῆς ἱστορίας αὐτοῦ ὅπερ ἐπιγράφεται «Ἄλωσις Βαστίλλης».

«... Τῇ 13 Ἰουλίου οἱ Παρίσιοι μόνον μέλημά των εἶχον τὸ ἀμύνεσθαι ἀλλὰ τῇ 14 ἐπετέθησαν.

«Τῇ 13 ἐσπέρας, ὑπῆρχον ἔτι ἐνδοιασμοὶ τινες, ἀλλὰ τὴν πρωτὴν δὲν ὑπῆρχον πλέον.

«Καὶ ἡ μὲν ἐσπέρα ἦτο μετὴν ταραχῆς καὶ μανίας ἀχαλινώτου· ἡ δὲ πρωτὴ φωτεινὴ καὶ ἡρεμίας φοβεράς.